JOGI TANÁCSOK

Táppénz NDK-ból hazatért dolgozónak

K. I. szegedi olvasónk nemrég tért vissza az NDK-ból eredeti munkahelyére. Jelenleg táppénzes beteg. A munkahelyén úgy tájékoztatták, hogy 65 százalékos táppénzre jogosult. Olvasónk azt kéri, adjunk rövid tájékoztatást arról, hogy azok esetében, akik az NDK-ból visszatérnek régi munkahelyükre, a külföldön eltöltött idő megszakított időnek tekintendő-e?

A magyar—NDK egyezmény alapján az NDK-ból a szakmai gyakorlat befejezése után hazatérő fiatal dolgozók munkaviszonyát és társadalombiztosítási jogállását a szociálpolitikai egyezmények szabályozzák. Az egyezményekben foglalt rendelkezések szerint az NDK-ban töltött munkaviszony ideje mind a munkaviszonyhoz fűződő kedvezményekre, mind a társadalombiztosítás szolgáltatásaira vonatkozó jogosultság szempontjából belföldi biztosítással járó munkaviszonyban töltött időnek számít.

Az NDK-ban fennállott munkaviszony megszűnése és a dolgozó hazatérése után minden társadalombiztosítási szolgáltatást az illetékes társadalombiztosítási igazgatóság (kirendeltség), illetve üzemi kifizetőhely adja. Abban az esetben, ha a dolgozó magyarországi munkaviszonya az NDK-ban töltött idő alatt és hazatérése után is fennáll, mind a hazai, mind az NDK-ban fennállott munkaviszonyát a 75 százalékos táppénzre jogosultság szempontjából jogszerző időnek kell tekinteni. Ha pedig a dolgozónak kiutazása előtt nem volt munkaviszonya, az NDK-ban fennállott munkaviszonyát jogosultság szempontjából figyelembe kell venni, ha a hazatérés után az első munkanapon munkába lép.

Az NDK-ban dolgozó fiatalok részére a szerződés szerinti munkaviszonyuk megszűnésekor a német vállalat igazolást állít ki az ott munkaviszonyban töltött időről. Az utolsó belföldi munkáltató ennek az igazolásnak az alapján az NDK-ban munkaviszonyban töltött időt a nyilvántartó lapra felvezeti és a Munkaügyi Minisztérium utasítása szerint a munkakönyv 3. oldalára is bevezetni köteles.

Az ismertetett kedvezmények természetesen a termelőszövetkezeti tagokat is megilletik. Az a fiatal termelőszövetkezeti tag, aki az egyezmények alapján az NDK-ban munkát vállal, hazatérése után, ha ismét mint termelőszövetkezeti tag dolgozik tovább, az esetleges szolgáltatásokra a termelőszövetkezeti tagokra vonatkozó szabályok szerint jogosult.

Az NDK-ban eltöltött időt úgy kell figyelembe venni, mintha Magyarországon dolgozott volna.

Olvasónk a táppénz ügyében forduljon a vállalat SZTK-ügyintézőjéhez, és folyamatos munkaviszonya alapján kérje a 75 százalékos táppénz kifizetését. Vita esetén forduljon a vállalat Társadalombiztosítási Tanácsához.

Dr. V. M.

Analízis percek alatt

A modern ipar elképzelhetetlen az anyagok minőségét, összetételét nagy pontossággal megállapítható eljárások és a feladatokhoz rendelt korszerű műszerek nélkül. Ezek sorában fontos helyet foglalnak el a gázkromatográfok.

A gázkromatográfia a mintegy két és fél évtizeddel ezelőtt kibontakozott tudományos-technikai forradalom szülötte. Szinte valamennyi gáz, folyadék és igen sok szilárd anyag meghatározására alkalmas. Jól megfelel a szakemberek azon igényének, hogy minél több vegyületet, minél pontosabban és lehetőleg minél rövidebb idő alatt azonosíthassanak. A gázkromatográf működése azon a felismerésen alapszik, hogy bizonyos folyadékokban különböző minőségű gőzök (gázok) nagyon eltérő mértékben oldódnak.

A gázkromatográfiának az is nagy előnye, hogy csak kis mennyiségű minta kell hozzá, amit gyors módszerrel „táplálnak be" a készülékbe.

A havasok vastörvénye

Miként Csehszlovákiában oly sok fiatalember, a poprádi Milan *Krissak* is jégkorongozóként kezdte sportpályafutását. Ám, idővel be kellett látnia, hogy nem sok babér terem számára a jégen. A jégkoronggal szakított, a sporthoz azonban nem lett hűtlen, mi több, az egyik legérdekesebb sportággal jegyezte el magát — a hegymászással.

A cél a Himalája

A szándék egymagában persze kevés, mert a meredek, sziklás terepen megfelelő felszerelés híján képtelenség előre jutni. Mivel azonban a kötelek, horgok, cipők igen drágák, szinte évről évre kellett gyarapítania a felszerelést. Az eszközök szépen szaporodtak, s Milan Krissak afféle kis válogatott csapat tagjaként a Himalájába indult. A cél a Himalája, nagyság szerinti, sorrendben 9. csúcsának, a 8 ezer 125 méter magas Nanga Parbatnak meghódítása volt.

— Az expedícióban eleinte mindenki egyformán dolgozott, aztán ahogyan feljebb és feljebb jutottunk, egyre csökkent a létszám — emlékezett vissza Milan. — Aki legjobban bírta a fizikai és idegi megpróbáltatásokat, az juthatott el a legmagasabbra. Nagyon kevéssé hasonlítottunk civil emberekhez, szakállunkat nem borotváltuk, mert az is melegítette arcbőrünket, védte a széltől. Állandóan krémeztük magunkat az ultraibolya sugarak miatt, szemünket pedig sötét szemüveg fedte. Lábunkon egyszerre három cipő is volt, egy filcből, egy vékony bőrből készült — talp nélkül, és legkívül egy igen erős, vastag bőrcipő. Zoknink tiszta gyapjúból készült, mert ez még akkor is melegített, ha már átázott.

Hó és szél

Hatezer méter magasan jártak, amikor úgy tűnt, megint vissza kell fordulniok. Egy teljes hónapot vesztegeltek a kegyetlenül rossz időjárás miatt. A sátrakat újra meg újra belepte a hó, egyetlen feladatuk jóformán az volt, hogy kiássák magukat. Beszélni erejük sem, kedvük sem volt. Öten éltek napi fél kiló konzerven. Évésről, ételről egyszerűen tilos volt beszélni! Aztán mégis folytathatták utukat. Az utolsó éjszakát 7600 méter magasan töltötték: ott már csak négyen voltak: Ludovit *Zahoranszky*, Ivan *Fiala*, Michal *Orolyn* és Krissak.

— Emlékszem, orkánszerű szél tombolt, a hőmérő mínusz 35 fokot mutatott. Leheletünk párája ráfagyott a sátor oldalára. Alvásról nemigen lehetett szó. Gázrezsónkkal próbáltuk leolvasztani a sátorlapra fagyott jégréteget, s közben egyik társunk ruhája tűzet fogott. Szerencsére gyorsan eloltottuk. Nem is tudom, mi lett volna, ha nem sikerül. Mert a mi íratlan törvényünk szerint, ha valaki megsérül, megbetegszik, sorsára kell hagynunk. Ha vele maradunk, mi is ott veszünk. Higgyék el, nem embertelenség ez! Az érzelmeket ilyenkor legyőzi az értelem parancsa.

Hétezer méter fölött

— A csúcsra végül csak ketten jutottak el, az a kettő, akit a „természet kiválasztott", akinek szervezete legjobban dacolt a megpróbáltatásokkal. Az utolsó hat kilométert már 7 ezer méter fölött kellett megtennünk. Ez a magasság talán határvonal az élet és halál között. Oxigénpalack nélkül az emberi szervezet három napig bírja ezt a magasságot. De ha valakit, mondjuk helikopterből egyik pillanatról a másikra kitennének ide, három percnél tovább nem élne. Mi mégsem használtunk oxigénpalackot, mert szerettük volna bebizonyítani — és sikerült is —, hogy kellő akklimatizálódás után így is fel tudunk jutni a csúcsra. De milyen nehezen! Én 7750 méternél adtam fel a harcot, 39 fokos lázam volt, az ajkam vérzett. Zahoranszky hatvan lépésre volt a csúcstól, amikor megállt. Így csak Orolyn és Fiala lépett a Nanga Parbat tetejére. Az ő nevüket ma mindenki ismeri Csehszlovákiában — a miénkét csak kevesen. De bennünket is fogadott a köztársasági elnök, Ludvig *Svoboda*, aki maga is szereti a hegymászást, és több csúcsra jutott fel a Magas-Tátrában, még a legutóbbi időben is.

Krissak pedig folytatja a munkáját a poprádi közművesítő vállalatnál. Hiszen a foglalkozása csőszerelő és nem hegymászó.

Vass István Zoltán

Gyógyszerek — emberi vérből

Hírt adott a sajtó egy nagy jelentőségű gyógyszeripari szabadalomról, arról a Bioplastról, amelyet Gerendás professzor állított elő és az elhasznált szöveteket pótolja, regenerálja. Érdekessége, hogy mihelyt nincs szükség rá a szervezetben, felszívódik — nyomtalanul eltűnik. Ez az anyag emberi vérből készül, tehát a szervezettel rokon anyagból, s ezért is tud azonosulni a sejtekkel. Az új szabadalom kapcsán felvetődik a kérdés, mi az előnye annak, hogy humán alapanyagból készítenek gyógyszereket, és van-e már erre példa a gyógyászatban? A kérdésről dr. Horváth Istvánnal, a Gyógyszerkutató Intézet igazgatóhelyettesével beszélgettünk.

— Az utóbbi 20—25 évben a gyógyszeripari technológiák rohamos fejlődésével nyílt lehetőség arra, hogy humán alapanyagú gyógyszereket készítsenek. A vérből készült anyagok tárolása, tartósítása, feldolgozása nehéz feladat elé állítja a kutatókat. Az első, széles körben elterjedt ilyen humán alapú gyógyszer a Gamma globulin, amely a vérben található nagyobb molekulasúlyú fehérjéből készül. Ez az értékes vegyület koncentrálja magában a szervezet védekező képességét, s ezáltal gyermekeknek, vagy legyengült felnőtteknek adagolva megakadályozza az újabb fertőzéseket, megbetegedéseket.

A vér kisebb molekulasúlyú fehérjéje, az albumin az alapja annak a gyógyszerkészítménynek, amely a súlyos betegek regenerálódását segíti elő.

A Gyógyszerkutató Intézet és a Kőbányai Gyógyszerárugyár kutatómunkájának eredménye a humán ACTH előállítása. Ez a mellékvese működését szabályozó hipofízis hormon a reumás megbetegedéseket gyógyítja hatékonyan.

A felsorolt gyógyszereket elsősorban természetesen állatokból, lóból és juhokból állítják elő. Egyszeri alkalmazásuk rendkívül hatékony és veszélytelen is. A szervezetben azonban az állati fehérjék hatására ellenanyag termelődik, amely akkor lesz veszélyes, ha ezeket az állati eredetű gyógyszereket ismételten alkalmazni kívánják. Súlyos sokkot válthat ki, amely végzetes is lehet. Az ilyen esetekben életmentő a humán eredetű Gamma globulin vagy ACTH, amellyel szemben semminemű ellenanyag nem termelődik, a szervezet sajátjaként fogadja.

Anyakönyvi hírek

I. KERÜLET

Házasság: Milicev Novak és Juhász Éva, dr. Berky Gábor és Gerencsér Ildikó, Varga Gábor és Rébék-Nagy Erzsébet, Ajtay András és Laskai Erzsébet, Császár Zoltán és X. Sági Júlia, Császár György és Bretschneider Iris, Hoffer László és Simon Mária, Szabó Imre és Dékán Karolina, Sebők János és Négyökrű Zsuzsanna, Tóth András és Báló Olga, Rudas Ferdinánd és Török Zsuzsanna, Bohata György és Pap Mária Matild, Barkóczi József és Veress Ágnes, Müller József és Baló Ilona, Takács Ferenc és Bertók Judit, Peczka Mihály és Király Bernadette, Lengyel László és Nagy Piroska, Szepesi Endre és Fekete Katalin, Fenyeres Jenő és Kösző Irén, Várkonyi Károly és Tülk Mária házasságot kötöttek.

Születés: Csorvási Mihálynak és Uhlár Erzsébetnek Zoltán, Török Mihálynak és Kormányos Juliannának Zoltán, dr. Maróy Péternek és Kökény Eszternek Ditta Réka, Ujj Károlynak és Terhes Rozálinának Andrea, Batki Lajosnak és Kalapáthy Katalinnak Éva, Kiss Józsefnek és Ferenczi Irénnek Tünde, Kiss Józsefnek és Ferenczi Irénnek Mátyás, Frittmann Józsefnek és Pap Jolánnak Anita, Fodor Ferencnek és Gémes Juliannának Erika, Hovanyecz Jánosnak és Zádori Klárának Attila, Fábián Lászlónak és Répási Máriának László, Kispál Tamásnak és Papp Juliannának Attila, Kispál Tamásnak és Papp Juliannának Tamás, Takács Ferencnek és Nógrádi Máriának Tibor, Sikiósi Csabának és Rajki Erzsébetnek Zoltán, Sikiósi Csabának és Rajki Erzsébetnek Zsolt, Dudás Szilveszternek és Sárközi Ilonának Ilona, Csányi Józsefnek és Fekete Erikának József Norbert, Amond Lászlónak és Lévai Editnek László, Radnai Józsefnek és Domokos Máriának György József, Szögi Lászlónak és Lengyel Ágnesnek László Dávid, Laczi Dezsőnek és Paragi Etelkának Csaba, Farkas Istvánnak és Szabó Máriának István, Apró Lászlónak és Veres Piroskának Anita Nóra, Szalai Lajosnak és Palatinus Borbálának Zita, Sajtos-Szücs Jánosnak és László Irénnek Renáta, Árvai Sándornak és Újházi Erzsébetnek Ágnes Rita, Dobó Péternek és Molnár Máriának Sándor Péter nevű gyermekük született.

Halálozás: Sötét József, Csonka Istvánné Kocsis Mária, Torabácz István, Lukács József, Lovas Ferenc, Bálint József, Farkas József, dr. Szeghy Endre, Csányi György, Zsák Józsefné Polenik Stefánia, Halász Zoltán, Szaniszló Szabolcs, Zseránszky Pálné Török Mária, Balla István, Szekeres Sándorné Hajnal Elvíra, Kurinczi Józsefné Suhajda Margit meghalt.

II. KERÜLET

Házasság: Nóvé Lajos és Araói Erzsébet, Csikós Mátyás István és Bali Mária Terézia, Veszprémi Gábor és Seidel Karola Irma, Fürge András és Albertus Katalin, Biacsi Mihály és Albertusz Julianna, Hován Ferenc és Rovó Erzsébet Julianna, Korom Sándor és Rovó Mária, Hajnal Imre és Juhász Klára Gizella házasságot kötöttek.

Halálozás: Nagy Etel, Róvó József, Bálint József meghalt.

III. KERÜLET

Házasság: Kutasi György Ferenc és Tóth Terézia, Takács Ferenc és Kuruc Éva, Barna István és Kovács Terézia házasságot kötöttek.

Születés: Kolompár Lászlónak és Kovács Annának Antal, Papp Ferencnek és Kiss Erzsébetnek Ferenc, Forgó Lajosnak és Simon Mária Magdolnának Ferenc Zoltán, Kószó András Jenőnek és Börcsök Irénnek András, Olajos Istvánnak és Tóth Máriának Ákos, Kolompár Sándornak és Kolompár Máriának István, Nagy-Berta Lászlónak és Apró Máriának László, Bali Ferencnek és Borda Máriának Mariann, Csabai Lászlónak és Szilágyi Mária Katalinnak Attila, Sárkány Tamás Györgynek és Schmidt Irén Teréziának György, Halász Zoltánnak és Kovács Margitnak Zoltán, Maróti Tibor Gyulának és Kovács Mária Magdolnának Andrea, Tombácz Antalnak és Keller Mária Matildnak Mariann Tünde, Farkas Mihálynak és Wittinger Ilonának Zsolt, Födi Istvánnak és Orgován Júlia Borbálának József, Hegedűs Zoltánnak és Murányi Erzsébetnek Zoltán, Tóth Sándornak és Szabó Máriának Sándor, Temesvári Jánosnak és Szeles Mária Piroskának János, Temesvári Jánosnak és Balla Annának Zsuzsanna Éva nevű gyermekük született.

Halálozás: Sötét József, Csonka Istvánné Kocsis Mária, Torabácz István, Lukács József, Lovas Ferenc, Bálint József, Farkas József, dr. Szeghy Endre, Csányi György, Zsák Józsefné Polenik Stefánia, Halász Zoltán, Szaniszló Szabolcs, Zseránszky Pálné Török Mária, Balla István, Szekeres Sándorné Hajnal Elvíra, Kurinczi Józsefné Suhajda Margit meghalt.

II. KERÜLET

Házasság: Nóvé Lajos és Araói Erzsébet, Csikós Mátyás István és Bali Mária Terézia,

BERCZELI A. KÁROLY

Hullámsír

1.

A Tisza novemberben áradni kezdett. Szokatlan volt ez, s a vízi emberek, akik a Felsővárost lakták, tanácstalanul bámultak egymásra, valami végzetes veszedelem ösztönös megérzésével. Maga az öreg Zsótér, aki nemcsak hajósgazda volt, hanem a város egyik legtehetősebb virilistája is, elkedvetlenedve lépett be a Kiskaszinó füstös helyiségébe, mely igénytelenül vedletten húzódott meg a Kistisza és Kisséta utca sarkán, s a tanakodva iddogáló felsővárosiaknak mogorván bökte oda, hogy ilyet még ő sem ért meg, s ha nem javul a helyzet, a meggyötört városnak az eddigieknél is nagyobb szerencsétlenségre van kilátása.

A helyzet napok múlva sem javult, sőt inkább romlott, mert a víz szintje, ha csak egy-két vonalnyival is, egyre emelkedett, de a háborús s a politikai események olyan rohamosan torlódtak s árasztották el a többszörös katasztrófának kiszolgáltatott alföldi várost, hogy az egyre fenyegetőbb és ingerlékenyebb folyó rendellenes viselkedéséről, a közvetlenebb szerencsétlenség hatása alatt, majdnem megfeledkeztek. Az újságok is csak mellesleg utaltak a vízállás néhány hüvelyknyi változására, mert mindenkit a még mindig dúló, véres boszniai okkupáció rémségei s a körülötte felzúduló politikai vihar foglalkoztatott. A kegyetlenkedésekről hátborzongató történetek kerekedtek, melyeket az itthoni elégedetlenség s a kormány magatartásának egyre nyíltabb és dühösebb elítélése vérlázító fordulatokkal mégcsak fokozott. Andrássy az országgyűlés megkerülésével megszavaztatta a hatvanmilliós hitelt s egyben a mozgósítást is elrendelte azzal a biztató ígérettel, hogy Bosznia megszállása csak formális, a Monarchia a pánszlávizmus megtékozása érdekében csak rendet óhajt teremteni a kérdéses területeken, főleg azért, hogy az ottani keresztény lakosságnak hathatós védelmet nyújtson, ám csapataink bevonulása a berlini kongresszus döntése s a Porta jóváhagyása alapján nem háború, hanem békés, a bosnyákok körében is jó szívvel fogadott diadalmenet lesz.

Az elég gyengén felszerelt hadsereget azonban, melynek létszáma alig haladta meg a nyolcvanezer főt, nem zászlókkal és ünnepi szónoklatokkal, hanem kemény, fegyveres ellenállással fogadták. Mosztárt mégcsak elfoglalták különösebb veszteség nélkül, de Szarajevó már nem adta meg magát s Phillippovicsnak házról házra kellett előrenyomulnia, hogy megküzdve a minden résből, ablakból s háztetőkről alázúduló gólyózáporral, keserves, majd két óra hosszáig tartó vérengzés, öldöklés után kitűzhesse főhadiszállására a Monarchia zászlaját. De még akkor sem érezhette magát biztonságban, mert a bosnyákok késsel, handzsárral, szuronnyal védekeztek az utolsó percig, még az asszonyok és betegek is, s volt rá eset, hogy a felkelő térdreborulva kért kegyelmet, s miután a gyanútlan katona csak a puskáját vette el, hogy mindenesetre ártalmatlanná tegye, a bosnyák alulról döfött beléje s fölhasította a hasát.

Az okkupáció — formailag — október végén ugyan befejeződött, de a sebesülteket csak ekkor kezdték egyre nagyobb tömegekben hazafelé szállítani, s mert a 46-os gyalogezred katonái alaposan kivették a részüket a harcokból, a Tiszaparti város kórházai és iskolái megteltek velük. De volt halott is szép számmal, a sírás, a kormány átkozása nem szűnt meg, s ezt a vészes hangulatot az ellenzéki lapok annyira felszították, hogy Széll pénzügyminiszter lemondása után — aki úgy-ahogy rendbehozta az eladósodott ország pénzügyeit — megbukott a Tisza-kormány, s magával rántotta Auersperget, s vele az osztrák kabinettet is.

— Sok az eltűnt — mondta más alkalommal még mindig az öreg Zsótér a Kiskaszinóban, mert megjelent az ajtóban egy most leszerelt s eléggé megviseltnek látszó fiatal katona, aki szerencsésen átvészelte ugyan a nehéz hónapokat a sziklás-szakadékos, hegyvölgyes országban, de a bátyjának nyoma veszett rejtelmes módon, valahol Travnik közelében a Lasva patak mentén.

— No, Feri, van-e már hír a Zsigáról — fordult feléje Ábrahám, a másik hajósgazda, s egy előzékeny mozdulattal az asztalhoz invitálta a jövevényt.

— Az szögény aligha kerül már elő. Ki tudja, mit csináltak vele... — sóhajtott mélyről, aztán ő is odatelepedett a zöld asztalhoz s kihörpintette a poharat, melyet a hajósgazda töltött meg neki.

— Hátha egy mohamedán asszony vetött rá szömet — próbálta tréfával elütni a dolgot Tombácz, a híres halászmester, mert hirtelen nagyon megülte a szomorúság a kis társaságot. — Jóvágású gyerök az a Zsiga...

(Folytatjuk.)